

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ  
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ВОК 10.3 «ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ»  
ОПП «Психологія»**

**Рівень вищої освіти:** перший (бакалаврський)  
**Галузь знань:** 05 Соціальні та поведінкові науки  
**Спеціальність:** 053 Психологія  
**Форма навчання:** денна

## АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Військова психологія» є вибірковою дисципліною для курсантів з ОПП «Психологія». Вивчається на 4-му курсі упродовж 7-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни є сформувати у курсантів систему знань про теоретико-методологічні засади військової психології, її особливості, місце в системі інших психологічних і військових дисциплін; навчити курсантів організовувати проведення у прикордонних підрозділах психологічну роботу з метою соціально-психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу; дати курсантам знання та вміння щодо вивчення і розвитку психології особистості прикордонника, малих груп в особливих умовах оперативно-службової діяльності; сформувати практичні уміння та навички використання знань військової психології у професійній діяльності фахівців структур виховної роботи на різноманітних посадах; навчити аналізувати та формувати властивості, якості, позитивні стани необхідні для зразкового виконання завдань оперативно-службової діяльності через розкриття загальних психологічних.

Завдання навчальної дисципліни у нормативно-правових документах Адміністрації ДПСУ, Концепції національного виховання молоді тощо. Їх зміст передбачає формування всебічно-гармонійної розвиненої особистості, захисника своєї Вітчизни, фахівця своєї справи. Загалом вивчення навчальної дисципліни відіграє важливу роль у формуванні творчого психологічного мислення майбутніх офіцерів-прикордонників і передбачає оволодіння не тільки необхідними знаннями, а й практичними навичками та уміннями ефективної взаємодії з іншими людьми, раціонального керівництва прикордонним підрозділом.

Курсант, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

**знати:** загальні поняття про психологічні особливості особистості, методи її дослідження; психологічну характеристику особистості військовослужбовця; структурні компоненти особистості прикордонника та прикордонного колективу, вплив групових процесів на особистість прикордонника; прикладні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності військовослужбовців в різних умовах її здійснення.

**вміти:** застосовувати отримані знання у процесі практичної діяльності, при вирішенні завдань професійної підготовки персоналу ДПСУ; вивчати індивідуально-психологічні особливості персоналу та враховувати їх у роботі щодо формування та згуртування прикордонного колективу; прогнозувати та розв'язувати проблемні ситуації серед персоналу, запобігати їх виникненню; навчати та виховувати підлеглих, регулювати їх взаємовідносини згідно вимог статуту; використовувати набуті знання в процесі практичної діяльності;

**ознайомитись:** з загальними основами психологічної науки та військової психології; науковими підходами до вивчення особистості та прогнозування групових процесів у військових колективах, психікою та психічною діяльністю військовослужбовців; з сучасними науковими дослідженнями та їх результатами.

**ВИКЛАДАЧ:**

Відповідно до форми А-4.03.

**ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Вступ до спеціальності», «Загальна психологія з практикумом», «Соціальна та вікова психологія».

**МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.**

Навчальні аудиторії, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Програмне забезпечення: модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

## ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин															Форми підсумкового контролю							
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота					Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік		
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	*модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	переклад текстів					розрахункове завдання	курсова робота
<b>за денною формою навчання</b>																									
4	VII	3	90	40	16			6		14				4	22	10	12					28		+	
<b>Усього за дисципліну</b>		<b>3</b>	<b>90</b>	<b>40</b>	<b>16</b>			<b>6</b>		<b>14</b>				<b>4</b>	<b>22</b>	<b>10</b>	<b>12</b>					<b>28</b>		<b>+</b>	

**Основні методи навчання:** МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН3.2; МН3.3.

**Основні методи контролю навчальних досягнень:** МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.

## КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
<b>Загальні компетентності</b>		
<b>ЗК-1</b>	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-2</b>	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-3</b>	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-4</b>	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-5</b>	Здатність до адаптації та дії у новій ситуації, бути критичним і самокритичним	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-6</b>	Здатність планувати та управляти часом, приймати обґрунтовані рішення. Здатність працювати автономно, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-7</b>	Здатність генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати завдання у процесі професійної діяльності і практичних ситуаціях	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-8</b>	Навички міжособистісної взаємодії	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ЗК-9</b>	Здатність працювати в команді, спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>Фахові компетентності спеціальності</b>		
<b>ФК-1</b>	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ФК-3</b>	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ФК-4</b>	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ФК-8</b>	Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
<b>ФК-11</b>	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1;

Шифр	Компетентність	Методи контролю
	саморозвитку	МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1. МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.

### ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-5	Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-10	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-12	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-13	Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, в тому числі демонструвати лідерські якості	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2;	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8;

Шифр	Програмні результати навчання	Методи навчання	Оцінювання
		МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК3.2; МК4.1.
ПРН-15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.
ПРН-18	Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН1.5; МН2.2; МН2.3; МН.3.2; МН3.3	МК1.1; МК1.3; МК1.4; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.2; МК4.1.

## ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Запланована кількість аудиторного навантаження – 40 год.

№ теми	Найменування теми	К-ть годин	Номери, вид занять та кількість годин											М-і	Номери тем, занять та кількість годин	К-сь годин
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
1	Військова психологія як галузь психологічної науки	4	Л2	Сз2										ІХ	1/1Л(2); 1/2Сз(2); 2/1Л(2); 2/2Сз(2); 3/1Л(2); 3/2Сз(2); 3/3Л(2); 3/4Сз(2); 4/1Л(2); 4/2Пз(2); 4/3Сз(2);	
2	Методологічні основи військової психології	4	Л2	Сз2												
3	Психологія особистості військовослужбовця	8	Л2	Сз2	Л2	Сз2										
4	Соціально-психологічна характеристика військового колективу та її врахування в діяльності командира підрозділу	6	Л2	Сз2		Сз2										
5	Психіка військовослужбовців в умовах бойових дій	8	Л2	Сз2	Сз2	Пз2							5/1Л(2); 5/2Сз(2); 5/3Сз(2); 5/4Пз(2); 6/1Л(2); 6/2Пз(2); 6/3Пз(2); Дз(4)			
6	Психологічний супровід військовослужбовців	6	Л2	Пз2	Пз2											
Диференційований залік		4	4													
<b>Усього</b>		<b>40</b>												<b>Усього</b>		<b>40</b>

**Умовні скорочення:** лекція – Л, практичне заняття – Пз, семінарське заняття – Сз (обов'язкові до оцінювання), диференційований залік – Дз,

Заняття обов'язкові до оцінювання - 6/2Сз(2)

## ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
IV курс, VII семестр					
<b>1</b>			<b>10</b>	<b>Військова психологія як галузь психологічної науки</b>	
	1	лекція	2	<u>Вступ до військової психології</u> 1. Об'єкт, предмет та завдання військової психології. 2. Міждисциплінарні зв'язки військової психології з іншим галузями психології.	[1.1] с. 31-40, 227-254 [1.2] с. 4-12
	2	семінар	2	<u>Історія розвитку військової психології</u> 1. Розвиток та становлення військової психології як науки. 2. Місце та значення психологічних знань з військової психології у становленні фахівця.	[1.1] с. 31-40, [1.2] с. 4-20
		індивід. завдання (конспект)	2	<u>Практичне значення військової психології для прикордонника</u> 1. Психологічний аналіз діяльності прикордонника: зміст та характеристика. 2. Місце психологічних знань в діяльності офіцера-психолога.	[1.1] с. 31-40, 227-254 [1.2] с. 4-6
		самостійна робота	4	1. Військова психологія в структурі сучасної психології. 2. Внесок у розвиток військово-психологічного знання вчених стародавнього світу та середніх віків. 3. Сучасний стан військової психології в Україні. 4. Розвиток і становлення вітчизняної військової психології.	[1.1] с. 31-40, 227-254
<b>2</b>			<b>8</b>	<b>Методологічні основи військової психології</b>	
	1	лекція	2	<u>Методи психолого-педагогічних досліджень та їх застосування у військовій психології</u> 1. Підходи до класифікації психологічних методів. Основні вимоги до методів психології. 2. Характеристика методів дослідження особистості та групи.	[1.2] с. 43-68 [2.1. -2.4]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
	2	семінар	2	<u>Методи психологічних знань та їх практичне застосування офіцером-психологом</u> 1. Основні методи психології та їх місце в практичній діяльності офіцера-прикордонника. 2. Додаткова методи психології як джерело інформації про людину та групу.	[1.2] с. 43-67 [1.3] [2.1. -2.4]
		індивід. завдання (конспект)	2	<u>Методологічний інструментарій військової психології</u> 1. Наукові підходи до класифікації методів дослідження особистості та групи. 2. Психологічні аспекти вивчення особистості та групових процесів.	[1.2] с. 43-67 [1.3] [2.1. -2.4]
		самостійна робота	2	1. Методологічні принципи військової психології. 2. Сучасні підходи до методів психологічного дослідження у військовій психології.	[1.2] с. 43-67 [1.3] [2.1. -2.4]
3			<b>26</b>	<b>Психологія особистості військовослужбовця</b>	
	1	лекція	2	<u>Особистість та управління процесом її формування.</u> 1. Сутність головних теорій особистості. 2. Структура особистості. 3. Характеристика психічного світу особистості.	[1.1] с. 44-82 [1.2] с. 23-29 [2.1. -2.4]
	2	семінар	2	<u>Шляхи розвитку особистості</u> 1. Загальні закономірності розвитку особистості. 2. Характеристика головних факторів розвитку особистості. 3. Аналіз компонентів психічного світу особистості.	[1.1] с. 44-82 [1.2] с. 23-29 [2.1. -2.4]
	3	лекція	2	<u>Психологічна структура особистості військовослужбовця</u> 1. Психічні процеси та стани військовослужбовців. 2. Психологічні властивості особистості та їх вплив на військову діяльність. 3. Психічні утворення особистості військовослужбовця 4. Методика вивчення командиром індивідуально-психологічних особливостей особистості	[1.5] с. 51-130
	4	семінар	2	<u>Розвиток особистості у військовій діяльності</u> 1. Характеристика юності, молодості та врахування їх особливостей в професійній діяльності офіцера-прикордонника. 2. Характеристика зрілості та пізньої зрілості.	[1.1] с. 44-82 [1.2] с. 23-29 [2.1 -2.4]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
		індивід. завдання	6 4	<u>Тематика рефератів вказана в розділі VI</u> <u>Конспект: Вікова періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості</u> 1. Життя людини в системі наукового знання. 2. Вікова періодизація психічного розвитку особистості. 3. Вікова криза.	[1.1] с. 44-82 [1.2] с. 23-29 [2.1 – 2.4]
		самостійна робота	8	1. Активність особистості та самоуправління. 2. Формування особистості засобами навчання та виховання. 3. «Я-концепція». 4. Загальна характеристика онтогенезу психічного розвитку особистості. 5. Соціальні та біологічні умови психічного розвитку особистості. 6. Розвиток особистості в онтогенезі.	[1.2] с. 84-123 [2.1-2.4]
4			24	<b>Соціально-психологічна характеристика військового колективу та її врахування в діяльності командира підрозділу</b>	
	1	лекція	2	<u>Військовий колектив як соціально-психологічне явище</u> 1. Сутність та ознаки військового колективу. 2. Сутність і компоненти психології військового колективу. 3. Методи вивчення психології військового колективу. 4. Стили управління військовим колективом. Лідерство в військовому колективі.	[1.5] с. 160-188 [2.1-2.4]
	2	семінар	2	<u>Прикордонний підрозділ як різновид малої соціальної групи</u> 1. Характеристика прикордонного підрозділу. 2. Психологічна структура прикордонного підрозділу: характеристика та особливості.	[1.1] с. 200-226 [2.1-2.4]
	3	семінар	2	<u>Соціально-психологічні особливості військового підрозділу</u> 1. Психологічні ознаки військового колективу. 2. Сутність і компоненти психології військового колективу. 3. Особливості лідерства в військовому колективі. 4. Методи дослідження психології військового колективу. 5. Особливості управління військовим колективом	[1.1] с. 200-226 [1.5] с. 160-188 [2.1-2.4]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
		індивід. завдання	4 4	<u>Тематика рефератів вказана в розділі VI</u> <u>Конспект:</u> 1. Військовий колектив як різновид малої соціальної групи: структура та функції.. 2. Види групового впливу на особистість. Психологія міжгрупових відносин. 3. Робота офіцера щодо регулювання відносин в колективі. 4. Основні напрями роботи офіцерів та сержантів підрозділу з формування та розвитку військового колективу.	[1.1] с. 200-226 [1.2] с. 314-325; 354-359 [1.5] с. 160-188 [2.1. -2.4]
		самостійна робота	10	1. Індивідуально-психологічна характеристика керівника як чинник ефективного управління. 2. Функції та здібності військового керівника. 3. Проблеми ефективності групової діяльності. 4. Соціально-психологічний клімат як результат та умова ефективності спільної діяльності. 5. Міжособистісні відносини в групі. 6. Місце офіцера в системі керівництва підрозділом.	[1.1] с. 200-226 [1.2] с. 314-325; 354-359 [2.1. -2.4]
5			<b>10</b>	<b>Психіка військовослужбовців в умовах бойових дій</b>	
	1	лекція	2	<u>Психологічні основи бойової діяльності військовослужбовців</u> 1. Ефективність військовослужбовців в умовах бойових дій. 2. Девіації як форма деструктивної поведінки воїнів у бойовій обстановці: 2.1. Сутність девіантної поведінки в бойовій обстановці. 2.2. Види девіантної поведінки в бойовій обстановці.	[1.5] с. 214-234 [2.5]
	2	лекція	2	<u>Особливості групової психології в умовах бойової діяльності</u> 1. Виховання і встановлення дружби між бійцями, зміцнення товариських уз, згуртування та сумісність військового підрозділу 2. Психологічні аспекти управління військовим колективом у бою	[1.5] с. 248-258 [2.5; 2.6]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
	3	семінар	2	<u>Вплив бойових умов на психіку військовослужбовців</u> 1. Ефективність військовослужбовців в умовах бойових дій. 2. Девіації як форма деструктивної поведінки воїнів у бойовій обстановці. 3. Виховання і встановлення дружби між бійцями, зміцнення товариських уз, згуртування та сумісність військового підрозділу 4. Психологічні аспекти управління військовим колективом у бою	[1.5] с. 214-258 [2.5; 2.6]
	4	практичне заняття	2	<u>Особливості дій та поведінки військовослужбовців в ситуаціях захоплення у полон та заручники</u> 1. Дії військовослужбовця у разі захоплення в полон. 2. Дії та поведінка офіцера або підлеглих у разі захоплення в полон. 3. Дії військовослужбовця у разі захоплення в заручники.	[1.5] с. 234-248 [2.5]
		самостійна робота	2	1. Психологічна характеристика бойових дій військ в умовах застосування зброї масового ураження та високоточної зброї. 2. Психологічні особливості воєнно-польового побуту. 3. Психологічні особливості перебування особового складу в полоні.	
6			<b>6</b>	<b>Психологічний супровід військовослужбовців</b>	
	1	лекція	2	<u>Особливості переживання стресу військовослужбовцями в особливих умовах здійснення професійної діяльності</u> 1. Особливості переживання військовослужбовцями стресу 2. Особливості переживання військовослужбовцями бойового стресу. 3. Організація життєдіяльності військовослужбовців для зниження стресу. 4. Психологічна допомога військовослужбовцям при переживанні стресу: 4.1. Перша допомога військовослужбовцям при гострому стресі . 4.2. Кризове консультування як найбільш дієва та актуальна форма психологічного консультування для екстремальної діяльності.	[2.7; 2.8]

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
	2	практичне заняття	2	<u>Робота психолога з військовослужбовцями в особливих умовах здійснення професійної діяльності</u> 1. Рекомендації, які може дати психолог військовослужбовцям для здійснення контролю над стресовими переживаннями: 1.1. Робота з переживання неприємних відчуттів 1.2 Дихальні вправи 1.3. Вправи на м'язову релаксацію 1.4 Фізичні вправи. 1.5. Вправи на розтяжку і зняття затисків 2. НЛП-техніки для зняття гострого стресу 3. Методика нормалізації сну та процесу засипання «Морфей» 4. Дебрифінг як метод екстреної психологічної допомоги	[2.7; 2.8]
	3	практичне заняття	2	<u>Психологічна допомога та самопомога при негативних переживаннях військовослужбовцями</u> 1. Перша психологічна допомога військовослужбовцям та самопомога при переживанні військовослужбовцями негативних станів. 2. Ознаки суїцидальної поведінки та надання допомоги особам з суїцидальними тенденціями. 3. Гумор, як засіб зняття напруження та підтримки бойового духу. 4. Соціально-психологічні методи, орієнтовані на корегування думок, почуттів і настроїв військовослужбовців 5. План діагностичної бесіди з військовослужбовцями, які перебувають на стаціонарному лікуванні в шпиталях	[2.7; 2.8]
		самостійна робота	2	1. Психологічні аспекти рішень командира та поставлення завдань підлеглим у бойовій обстановці. 2. Способи активізації (мобілізації) морально-психологічного стану військовослужбовців у бою.	
Диференційований залік			4		
Разом аудиторних годин			<b>40</b>		
Усього годин			<b>90</b>		

## ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

### 1. Базова

- 1.1. Ягупов В. В. Військова психологія: Підручник. Київ : Тамдем, 2004. 656 с.
- 1.2. Основи військової психології: Навчальний посібник. / С. Д. Максименко, П. В. Мельник, Б. М. Олексієнко. Хмельницький : Вид-во НАПВУ, 2002. 532 с.
- 1.3. Почекалін І. М., Демський В. В., Бхіндер Н. В. Психолого-педагогічні технології підвищення стресостійкості курсантів : зарубіжний досвід : навчальний посібник. Хмельницький : Вид-во ФОП Ковальський, 2019. 320 с.
- 1.4. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Ніка-Центр, 2006. 580 с.
- 1.5. Основи військової психології : навч. посіб. / Г. В. Бондарев, П. П. Круть ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 272 с.

### 2. Допоміжна

- 2.1. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Герасименко М.В., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Досвід роботи в армії США та арміях інших країн щодо недопущення втрат особового складу з причин, не пов'язаних із виконанням завдань за призначенням. Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 156 с.
- 2.2. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практичний курс військової психології: Навчальний посібник. Част. 2. К. : ВПЦ "Київський університет", 2013. 172 с.
- 2.3. Методичний посібник «Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога» Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 310 с.
- 2.4. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами: Навчально-методичний посібник / Т.Л. Грицевич, О.С. Капінус, Т.М. Мацевко, П.П. Ткачук. Львів: НАСВ, 2018. 256 с.
- 2.5. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України : метод. рек. / М-во оборони України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України ; [Н. А. Агаєв, О. Г. Скрипкін, А. Б. Дейко та ін.]. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2016. 147 с.
- 2.6. Психологія бою : посібник / [Т. Л. Грицевич, І. М. Гузенко, О. С. Капінус та ін.] ; за ред. А. М. Романишина. Львів : Астролябія, 2017. 351 с.
- 2.7. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах : методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І.В. Воробйова, О.С. Колесніченко, І.І. Приходько. Харків : НА НГУ, 2015. 69 с.
- 2.8. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Корня Л.В. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України. Методичний посібник. Київ : ФОП Маслаков, 2019. 288 с.

## Х. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ (ІНТРАНЕТІ)

1. Модульне середовище навчання – 10.241.24.9.
2. <http://psychological.ucoz.ua/publ/35>
3. [http://www.bronnikov.kiev.ua/book\\_3\\_0.php](http://www.bronnikov.kiev.ua/book_3_0.php)

4. <http://uchebnik.biz/book/320-yetnopsixologiya.html>
5. <http://psychlib.com.ua/category/etnopsyhologiya.htm>
6. [http://mobile.pidruchniki.ws/16760626/psihologiya/etnopsihologiya\\_-\\_savitska\\_ov](http://mobile.pidruchniki.ws/16760626/psihologiya/etnopsihologiya_-_savitska_ov)
7. [http://faculty.Washington.edu/agg/iat\\_materials.Htm](http://faculty.Washington.edu/agg/iat_materials.Htm)
8. <http://implicit.harvard.edu/implicit/>

## **ОЦІНЮВАННЯ**

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

## **ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)**

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

## **Дотримання академічної доброчесності**

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

## Додаток А

## Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
<b>1. Словесні методи</b>	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
<b>2. Наочні методи</b>	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
<b>3. Практичні методи</b>	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
<b>4. Методи самостійного та індивідуального навчання</b>	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
<b>1. Попередній контроль</b>	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
<b>2. Поточний контроль</b>	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
<b>3. Рубіжний контроль</b>	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
<b>4. Підсумковий контроль</b>	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний